



Паркинсон ауруы кезіндегі когнитивті бұзылулар және мінез-құлық мәселелері: науқастар үшін маңызды фактілер

ПАРКИНСОН АУРУЫ КЕЗІНДЕ ҚАНДАЙ КОГНИТИВТІ МӘСЕЛЕЛЕР ТУЫНДАУЫ МҮМКІН?

Паркинсон ауруы (Parkinson's disease – PD, ПА) шалдыққан көптеген адамдардың есте сақтау қабілеттері мен ойлауы (қабылдауы) жақсы және қалыпты жұмыс істейді.

Ұмытшақтық қалыпты қартаю кезінде пайда болуы мүмкін, ал назар аудару, ойлау және есте сақтау қабілеті PD алға жылжыған сайын орын алуы мүмкін.

ПА -да кездесетін когнитивті мәселелерге мыналар жатады:

- Назар аудару немесе зейін салу
- Жоспарлы күнді ұйымдастыру сияқты, іс-шараларды жоспарлау
- Күрделі әңгімеге қатысу немесе күрделі мәселелерді шешу
- Ойларды тез қалыптастыру
- Оқиғаларды немесе оқиғаның егжей-тегжейін есте сақтау, бірақ тұспалдар мен кеңестер жадты жиі қайтарады

Өзгерістер аз болғанда, сіздің күнделікті өміріңізге елеулі әсер етпейтін болса, бұл **жеңіл когнитивті бұзылу** деп аталады. Өзгерістер күнделікті белсенділікке әсер ететіндей қатты болған кезде, бұл **деменция** деп аталады.

НЕЛІКТЕН КОГНИТИВТІ ПРОБЛЕМАЛАР ТУЫНДАЙДЫ?

Ақыл-ой қабілетінің өзгеруі, ПА сіздің миыңыздағы зейінді, ойлауды және есте сақтауды басқаратын бөліктеріне әсер ете бастаған кезде болады. Көп жағдайда бұл ауру кейінірек немесе адамдар қартайған кезде, әдетте 65 жастан асқан уақытта ғана болады.

ГАЛЛЮЦИНАЦИЯЛАР МЕН ЕЛЕСТЕР

ПА -мен когнитивті бұзылыстары бар көптеген адамдарда галлюцинация немесе сандырақ болуы мүмкін. Галлюцинация дегеніміз - адамдар ұйықдан тұрған кезде, шын мәнінде жоқ заттарды көріп немесе естіп жатады. ПА-да галлюцинация көбінесе визуалды болып табылады. Оларға жануарларды немесе жоқ адамдарды «көру» кіруі мүмкін. Бастапқыда, көптеген адамдар галлюцинациялардың нақты емес екенін мойындайды. Кейінірек ненің бар, ненің жоқ екенін ажырату қиынға соғуы мүмкін. PD науқастарында қабырғадағы дақтарды жәндіктер деп ойлау сияқты иллюзиялар болуы мүмкін.

Елес дегеніміз - шындыққа немесе фактілерге негізделмеген жалған нанымдар. Жалпы сандырақтарға үйде қосымша адамдар тұрады, сіздің жұбайыңыз алдап жатыр немесе сізден біреу ұрлап жатыр деп ойлау жатады. Әдетте бұл жетілдірілген ПА -да болады.

Сіз, жеңіл галлюцинация деп оңай танитын галлюцинация емдеуді қажет етпейді. Дәрігер сізде инфекцияның жоқтығын, әсіресе зәр шығару жолдарын тексеруі немесе галлюцинация мен сандырақ тудыруы мүмкін дәрі-дәрмектің жоқтығын тексеруі маңызды. Галлюцинация мен сандырақтарды көбінесе ұйықтауға немесе ауыруға арналған дәрі-дәрмектерді түзету арқылы емдеуге болады. Егер осы өзгерістерге қарамастан, проблемалар жалғаса берсе, дәрігер сіздің кейбір ПА дәрі-дәрмектеріңізді азайтуға тырысуы мүмкін. Егер бұл көмектеспесе немесе сіздің қимыл-қозғалысыңызды нашарлататын болса, дәрігер сіздің танымыңызға көмектесетін дәрілерді тағайындай алады. Сонымен қатар, клозапин немесе кветиапин галлюцинацияға немесе елеске қарсы көмектеседі, бірақ жанама әсер ретінде ұйқыны тудыруы мүмкін. Клозапин сонымен қатар үнемі қан анализін тестілеуін қажет етеді.

КОГНИТИВТІ МӘСЕЛЕЛЕР ҮШІН НЕ ІСТЕЙ АЛАМЫН?

Когнитивті функцияға дұрыс жаттығулар, диета, ұйқы және қан қысымын бақылау көмектеседі.

Ойлау, есте сақтау немесе шешім қабылдау проблемалары сіздің күнделікті жұмысыңызға әсер ете бастаса, дәрігеріңізбен кеңесіңіз. Сіздің дәрігеріңіз когнитивті тесттер жасағысы келуі мүмкін. Өзіңіздің дәрі-дәрмектеріңізді қарастырыңыз, өйткені ПА немесе басқа медициналық жағдайларды емдеу үшін қолданылатын дәрі-дәрмектер кейде танымды нашарлатады. Таблеткалар мен дәрі-дәрмектер туралы ескертулерді қолдану көмектесе алады.

Егер есте сақтау мәселелері күшейе берсе:

- Отбасыңызбен және дәрігеріңізбен болашақ күтім, оның ішінде үйде күтім жасау немесе күтім жасау жоспарларын талқылау.
- Сенімді қамқоршыға жергілікті заң талаптарына байланысты сенімхат берілісін. Егер сіз бұдан былай қабілетсіз болсаңыз, онда бұл адам сіз үшін сөйлеуге, қаржыңызды реттеуге, төлемдеріңізді төлеуге және т.б. Сенімхатсыз бұл қажеттіліктер тез күрделеніп, қымбаттауы мүмкін.



Паркинсон ауруы кезіндегі когнитивті бұзылулар және мінез-құлық мәселелері: науқастар үшін маңызды фактілер

- Сіздің мүлкіңіз бен ерік-жігеріңіз ағымдағы екендігіне көз жеткізіңіз. Егер сізде қатты назар, танымдық проблемалар болса, сіз өз еркіңізді өзгерте алмайсыз.

ЕМ БАР МА?

Кейбір дәрі-дәрмектер деменциясы бар ПА науқастарына көмектесе алады және зерттелген. Оларға ривастигмин, донепезил, галантамин және мемантин кіреді.

Осы дәрі-дәрмектерді қолданатын кейбір адамдар жағымды жақсаруды байқайды, ал басқалары аз өзгерісті байқайды. Бұл дәрі-дәрмектердің жалпы жанама әсері - жүрек айнуы және диарея.